HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

עד שתכנס לחופה משום דעולא ובן בג בג [א]סימפון בעבדים [א]לית ליה אי מומין שבגלוי הוא הא קא חזי ליה אי משום מומין שבסתר מאי נפקא ליה מיניה למלאכה קא בעי ליה [ב]לא איכפת ליה [ג][ב]נמצא גנב או קוביוסטוס הגיעו מאי אמרת לסטים מזויין או [ד]נכתב למלכות הנהו קלא אית להו [ה]מכדי בין למר ובין למר לא אכלה מאי בינייהו איכא בינייהו קיבל מסר והלך: בכסף ב"ש אומרים בדינר וכו': מאי טעמייהו דב"ש אמר רבי זירא שכן אשה מקפדת על עצמה [ו]ואין מתקדשת בפחות מדינר אמר ליה אביי אלא מעתה כגון בנתיה דר' ינאי דקפדן אנפשייהו ולא מקדשי בפחות מתרקבא דדינרי הכי נמי דאי פשטה ידה וקבלה חד זוזא מאחר הכי נמי דלא הוו קדושין א"ל פשטה ידה וקבלה לא קאמינא כי קאמינא דקדשה בליליא אי נמי דשויה שליח רב יוסף אמר טעמייהו דבית שמאי כדרב יהודה אמר רב אסי [ז]דאמר רב יהודה אמר רב אסי [ג]כל כסף האמור בתורה כסף צורי ושל דבריהם כסף מדינה: גופא אמר רב יהודה אמר רב אסי כל כסף האמור בתורה כסף צורי ושל דבריהם כסף מדינה: וכללא הוא

והרי

סימפון בעבדים ליכא. לבטל את המקח: **הא קא חזי להו.** וסבר וקיבל: **נמצא גנב כו'.** אינו בטל בכך דהא קי"ל המוכר עבד לחבירו ונמצא גנב או קוביוסטוס הגיעו ובריית' היא [בב"ב בהמוכר פירות (דף צב:)]: **קוביוסטוס.** גונב נפשות: **הגיעו.** הרי הוא שלו דסתם עבד גנב הוא: **לסטים מזויין.** דהא לא שכיח ולא קבלו עליו: **או מוכתב למלכות.** שנתחייב מיתה למלך: **קלא אית להו.** וסבר וקבל: **קיבל מסר והלך.** סימן הוא: **קיבל.** עליו את המומים משום סימפון ליכא משום דעולא איכא: **מסר.** האב לשלוחי הבעל או שהלכו[ח] שלוחי האב עם שלוחי הבעל ועודה בדרך משום סימפון איכא[ט] משום שמא תשקה ליכא דליתנהו לאחיה ולאחותה גבה: **תרקבא.** שלשה קבין: **דדינרי.** זהובים: **דשוייה שליח.** לקבל קדושיה ולא נמלך בה בכמה ובנתיה דרבי ינאי נמי אי שוו שליח לא הוו קדושין אלא בתרקבא דדינרי: **כל כסף האמור בתורה כסף צורי.** אם פירש שקלים הוי שקל צורי ואם סתם הוי מטבע הפחותה שבצורי: **ושל דבריהם כסף מדינה.** לקמן מפרש לה כסף מדינה שמינית שבכסף צורי אם סלע הוא שמינית שבסלע צורי ואם דינר הוא שמינית שבדינר צורי. הלכך פרוטה לא מצית למימר לפי שהיא של נחושת ובצורי מטבע של נחושת ליכא ובקדושין כסף כתיב דהא קיחה קיחה גמירי וכיון דאפיקתי' מפרוטה אלמא מידי דחשיבות בעי אוקמוה אדינר כדלקמן[י]: ה"ג **גופא אמר רב יהודה כו': וכללא הוא.** שכסף שכתוב בתורה דוקא כסף כתיב או שויו ונ"מ דהוי כסף צורי ולא פרוטות:

והרי

עד שתכנס לחופה משום דעולא. מדנקט עד שתכנס לחופה משמע דהיינו כמשנה אחרונה דפ' אע"פ (כתובות דף נז.) שאינה אוכלת בהגעת זמן עד שתכנס לחופה ותימה דבפ' אע"פ (שם) פליגי אמוראי במשנה ראשונה שאינה אוכלת בתרומה עד שיגיע זמן אי משום דעולא או משום סימפון אפ"ה במשנה אחרונה מודו כולהו דטעמא משום סימפון כדאיתא התם דקאמר התם[י] [ל] [ובתרייתא] משום סימפון והכא קאמר משום דעולא דהיינו משום שמא ימזגו וי"ל עד שתכנס לחופה לאו דוקא אלא עד שיגיע זמן וכמשנה ראשונה[א] ולפי שבהגעת זמן רגילין לעשות חופה נקט חופה והר"ר משה מנרבונה מפרש עד שתכנס לחופה הוי דוקא[ב] דקסבר אי לאו דגזרו מעיקרא משום דעולא משום סימפון לא היו מתחילין לגזור ולאסור עד שתכנס לחופה שהרי מומין לא שכיחי ורוב נשים אין בהם מום אלא מאחר שהתחילו לגזור משום דעולא שגזרו בתחילה עד הגעת זמן משום שמא ימזגו האריכו הגזירה משם ואילך עד החופה משום סימפון הואיל וכבר הוצרכו לגזור עד הגעת זמן משום דעולא[ג] ולכך תלה הטעם בדעולא שהוא עיקר הדבר וגם יש ספרים דגרסי (א) התם עד שתכנס לחופה משום דעולא ומשום סימפון ולפי"ז ניחא[ד] וקצת קשה דאמר בסמוך איכא בינייהו קבל מסר והלך במסר והלך למ"ד משום דעולא ליכא ומשום סימפון איכא ולפי' הר"ר משה ק' מאי קאמר הא כולהו אית (ב) להו דעולא והיא דסימפון[ה] כדפי' וצ"ל דמאי בינייהו לאו לפי האמת שנוהג עכשיו דאז חיישינן לסימפון אלא לפי משנה ראשונה בא לפרש מה לנו אי הוי טעמא משום דעולא או משום סימפון:

קוביוסטוס. פ"ה גונב נפשות וקשה דבפ"ק דבכורות (דף ה.) אמר שאל קונטריקוס הטפסר[מ] לריב"ז גבי שקלים ובקע לגלגולת בגבוי הכסף אתה מונא מאתים ואחד ככר וי"א מנה ובנתינת הכסף אתה מונא ק' ככר משה רבכם גנב היה או קוביוסטוס היה או אינו בקי בחשבונות היה ומה ענין גונב נפשות לחסרון השקלים[ו] לכן[נ] פר"ח דקוביוסטוס משחק בקוביא[ז] והא דאמר[ס] בבראשית רבה (פרשה וישלח) ויאמר שלחני כי עלה השחר[ע] דקאמר ליה יעקב למלאך וכי גנב אתה או קוביוסטוס אתה שאתה מתיירא מן השחר לפירוש הקונטרס ניחא ולפירוש רבינו חננאל נמי יש לומר דאדם שמשחק בקוביא רגיל להיות עליו נושים הרבה[ח] ונטמן בפניהם: **הנהו קלא אית להו.**[פ] פ"ה וסבר וקבל וקשה לר"ת דבפרק המוכר פירות (ב"ב דף צב:) אמר בהדיא לסטים מזוין או מוכתב למלכות אומר לו הרי שלך לפניך ומפרש ר"ת קלא אית להו[ט] ולא שכיחי ולא חשו להו לסימפון כיון דלא שכיחי[י] ורבינו אליהו מקיים פי' הקונטרס דהיכא דקיבל המוכר מעות אמרינן מדלא בדק הלוקח קודם נתינת המעות הני מומין דאית להו קלא אם כן סבר וקבל והא דאומר לו הרי שלך לפניך מיירי קודם שנתן הלוקח מעות וקצת משמע כן התם דפריך ולימא המוציא מחבירו עליו הראיה[כ][צ] אלמא משמע דהלוקח מוחזק:

קבל מסר והלך. פ"ה קבל או מסר או הלך כלומר מסר האב לשלוחי הבעל או[ק] שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל וקשה דמשמע הכא דבמסר לשלוחי הבעל חיישינן לסימפון ובפרק נערה שנתפתתה (כתובות מח:) אמר[ר] רב מסירתה לכל אף לתרומה משמע דמשום סימפון ליכא למיחש[ל] לכך נראה לפרש דמסר והלך חדא מילתא היא וה"פ מסר האב לשלוחי הבעל והלך גם הוא עמהם והלכך חיישינן לסימפון דאז לא בדקינן לה עד שתהא בביתו אבל מסירה דהתם מיירי כשלא הלך עמהם דאז בדק לה מיד[ש]:

שכן אשה מקפדת על עצמה וכו'. קס"ד דר' זירא אפילו פשטה ידה וקבלה קאמר דאינה מקודשת הואיל ורגילה להקפיד על דינר משום דכתיב כסף בקרא ולגבי דידה לא חשיב כסף אלא דבר שרגילה בו להקפיד ומש"ה (ג) [ת](קפדי) בנתיה דרבי ינאי שרגילות להקפיד על תרקבא דדינרי הכי נמי לא יתקדשו בדינר אפילו פשטה ידה וקיבלה פחות מתרקב לא יחשב כסף לגבייהו ואין זו סברא ומשני פשטה ידה לא קאמינא דאפילו בפרוטה היתה מתקדשת דכסף קרינא ביה כי קאמינא דקידשה בליליא אי נמי דשוייה שליח[מ] ובהכי הוי פלוגתא דב"ש וב"ה דמתני' ופירש הקונטרס דבנתיה דרבי ינאי היכא דשוו שליח לא הוו קדושין אלא דוקא בתרקבא דדינרי וקשה דא"כ נתת דבריך לשיעורין כיון דאזלינן בתר כל אחת ואחת לפי דעתה דכה"ג פריך בפ"ק דגיטין (דף יד.) ובפרק חזקת הבתים (ב"ב דף כט.) גבי בר אליש ונראה דהכי פריך אלא מעתה כגון בנתיה דרבי ינאי וכו' וכי תימא הכי נמי דלא מתקדשי בפחות מתרקבא דדינרי א"כ נתת דבריך לשיעורין דבנתיה דרבי ינאי משום שהן עשירות לא מתקדשי בפחות מתרקבא דדינרי ואחרות מתקדשות בדינר ומשני פשטה ידה לא קאמינא דגלתה בדעתה דאינה מקפדת ומתקדשת אפי' בשוה פרוטה כי קאמינא דקידשה בליליא אי נמי דשויה שליח דאז כולן שוות דבפחות מדינר אינה מתקדשת ואז אינן יוצאות מכלל שאר נשים דהן יודעות שלא יתנו לשליח אלא כמו לשאר נשים[נ]: **כל כסף האמור בתורה סתם כסף צורי.** פי' הקונט' אם פירש שקלים הוי שקל צורי ואם סתם הוי מטבע פחותה שבצורי הלכך פרוטה לא מצית אמרת לפי שהיא של נחשת ובצורי מטבע של נחשת ליכא ובקדושין כסף כתיב דקיחה קיחה גמירי וכיון דאפיקתיה מפרוטה אלמא מידי דחשיבות בעי אוקמוה אדינר ולקמיה בשמעתין פי' הקונטרס דה"ג גופא אמר רב יהודה אמר רב אסי והיינו משום דאי קאי אדלעיל הוה ליה למיפרך לאלתר לימא רב אסי דאמר כבית שמאי[ס]:

והרי

מסורת הש"ס

א) [בכת"י: ליכא],
ב) [בכת"י: ולא],
ג) ב"ב צב: כתובות
נז: תוספתא דב"ב
פ"ד ה"ד, ד) [בכת"י:
מוכתב], ה) [כתובות נח.],
ו) [נ"ל ואינה. (יעב"ץ)],
ז) ב"ק לו: בכורות נ:,
ח) [בדפו"ר: שהלך האב.
ועי' רש"ל], ט) [עי'
כתובות מח ע"ב, וברש"י
ותוס' שם], י) [דף יב.],
כ) [שם נח ע"א], ל) רש"א,
מ) [בדפו"ר: ההגמון.
ובגמ' שם: השר], נ) [נדל"ל
לכ"נ], ס) [קצת צ"ע דהא
בחולין לא: איתא הכי
להדיא ועי' תוס' כתובות
נח. ותוס' ב"ב צב: ותוס'
בכורות ה. קוביוסטוס],
ע) [בראשית לב, כז],
פ) ט"ס הוא כי לא
נמצא שם כן בפרק המוכר
פירות ודיבור זה כתוב ג"כ
בכתובות פרק אע"פ דף
נח. וכתב עליו מהרש"ל
שהוא ט"ס והגיה שם
גירסא אחרת. [מהר"ס],
צ) [בדפו"ר: שהלך האב.
ועי' רש"ל], ק) [נ"ל
רב אסי], ר) [ועי' תוס'
כתובות מח ד"ה רב אסי],
ש) [נ"ל קפריך], [בדפ"ר:
קמת' ונדל"ל: קמתמה],

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה הנהו קלא אית להו פי' הקונטרס וסבר וקבל. עיין גיטין דף פו ע"א תד"ה עלולי מלכא:

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה עד וכו'. יש ספרים דגרסי הכא עד שתכנס: (ב) בא"ד קשה מאי קאמר הא כולהו אית ליה דעולא. נ"ב פי' ריב"ב אית ליה כולהו טעמי דעולא ודסימפון: (ג) ד"ה שכן וכו' ומש"ה קאמר אלא מעתה בנתיה דרבי ינאי וכו' דפחות מתרקב:

◆

מוסף רש"י

נמצא גנב. שהיה גנב קודם לכן, גונב ממון, **או קוביוסטוס.** גונב נפשות, **הגיעו.** ללוקח ואין כאן מקח טעות (רשב"ם ב"ב צב:) **ואין המקח בטל** (כתובות נח.). **לסטים מזויין.** אין דרכו בכך (שם). הורג נפשות וסופו ליהרג (ב"ב שם). **נכתב למלכות.** ליהרג (שם). חטא למלכות עד שלוה לגזור עליו שיהרגוהו כל מולאו (כתובות נח.). **קלא אית להו.** וסבר וקיבל (שם). **קיבל מסר והלך.** קיבל עליו בעל את המומין, לסימפון ליכא למיחש, לשמא תשקה לאחיה איכא למיחש, מסר האב לשלוחי הבעל או שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל, ליכא למיחש שמא תשקה לאחיה ולאחותה, דהא ליתנהו גבה ואיכא למיחש לסמפון (שם). **כסף צורי.** הסלע ד' דינר והדינר משקלו זהב, וכן קורין בקוסטנטינ"א לזהב דינר, והוא שנים ומחצה למשקל הברזל (ב"ק לו:). היכי דכתיב שקל הוי סלע צורי, דהוא ארבעה דינרי והיכא דלא כתיב שקל אלא כסף הוי דינר צורי (בכורות נ:). **כסף מדינה.** שמינית של כסף צורי (שם ע"ש).

עין משפט נר מצוה

צו א ב מיי' פט"ו מהלכות מכירה הל' יב [יג] סמג לאוין קע טוש"ע ח"מ סימן רלב סעיף י:

צז ג מיי' פ"ג מהלכות טוען ונטען הלכה א ב סמג עשין לה [טוש"ע ח"מ סי' פח סעי' א]:

◆

מוסף תוספות

א. ופליגי בפלוגתא דעולא ורב שמואל ברבי יהודה דהתם (כתובות נז:) בן בג בג סבר משום סמפון ובן בתירא סבר משום דעולא. תוס' הרא"ש. ב. ובן בג בג סבר אם לא נכנסה לחופה אינה אוכלת משום סמפון ובן בתירא סבר דלסמפון לא חיישינן מהגעת זמן ואילך. שם. ג. אע"ג דאיכא ק"ו. תוס' טוך. ד. והיינו דקאמר אי משום דעולא שהחמירו עד הגעת זמן אי משום סימפון שהחמירו מהגעת זמן ואילך עד החופה. שם. ה. שם ובתוס' הרא"ש כתוב בנ"א. דהא כ"ע חיישינן לסימפון. (וליתא שם כולהו אית להו דעולא ועי' מהרש"א וב"ח). ו. ועוד דהגיעו מפרש בקונטרס דרובם הכי איתנהו ואין נראה שיהו רוב העבדים גונבי נפשות. תוס' כתובות נח. ז. ולפי שדרך משחק בקוביא לגנוב ממון בני אדם בהטעאה ובתחבולה בפניהם ואינם מרגישים קורהו קוביוסטוס. ריטב"א. ח. לפי שמפסיד הרבה ממון בשחוק ומתחייב בהקפה. תוס' בכורות ה. ד"ה קוביוסטוס. ט. וכיון דלא יצא הקול מילתא דלא שכיחא היא ולא חיישינן להכי. תוס' ב"ב צב: י. אבל היכא דאיתנהו ודאי הוי מקח טעות. ריטב"א. כ. דפריך שם הגיעו לאו משום דרובא הכי איתנהו וש"מ דאזלינן בתר רובא ומאי פריך דלמא המוציא מחבירו עליו הראיה. תוס' כתובות נח. ד"ה הנהו עפ"י גי' מהרש"ל. ל. ואמשנה אחרונה קאי דקתני התם לעולם לאפוקי ממשנה ראשונה. תוס' טוך. מ. וכיון דרוב נשים רגילות להקפיד על דינר הוי כאילו פירשה שלא להתקדש בפחות מדינר. תוס' הרא"ש. נ. דאם איתא דלא ניחא לה עלה רמיא לגלויי שהיא מקפדת על עצמה יותר משאר הנשים וכן בפשטה ידה וקבלה קדושין בליליא ידעה שהוא לא יתן לה אלא כקידושי שאר הנשים ומינח ניחא לה. רמב"ן. ס. אלא חוזר ואומר דברי רב אסי כדי לפרש והדר תו פריך לימא רב אסי דאמר כב"ש. תוס' הרא"ש.